

Antaget av Kommunstyrelsen 2017-04-11, § 51

Gäller från: 170401

Ansvarig: Utvecklingsledare

Revideras: Vid behov

Riktlinjer för Markaryds kommuns arbete mot våldsbejakande extremism

Regeringen utsåg i juli 2014 en Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren arbetar för att förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren ska även verka för att öka kunskapen om våldsbejakande extremism samt främja utvecklingen av förebyggande metoder.

Med våldsbejakande extremism avses personer och/eller grupper som brukar våld i syfte att främja sina politiska och/eller religiösa ståndpunkter. Aktuella våldsbejakande extremistiska grupperingar i Sverige är den våldsbejakande högerextremistiska, s.k. vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterextremistiska, s.k. autonoma miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön.

Bakgrund

Syftet med detta dokument är att understödja kommunens och lokalsamhällets arbete mot våldsbejakande extremism.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2016-05-09, § 105, att ge kommunchefen, via Centrala ledningsgruppen, i uppdrag att analysera behovet av att upprätta en kommunal handlingsplan mot våldsbejakande extremism. Uppdraget återrapporterades till arbetsutskottet i augusti 2016, varvid konstaterades att mycket redan finns dokumenterat eller åtgärdat inom de olika nämndernas ansvarsområden.

Arbetsutskottet beslutade därför 2016-08-08, § 138, att ge kommunchefen i uppdrag att i ett dokument sammanställa de åtgärder och det arbetssätt som redan idag tillämpas inom kommunens verksamheter för att uppmärksamma tendenser till våldsbejakande extremism.

Den nationella samordnarens rekommendationer

I en promemoria från regeringskansliet 151214 konstateras att arbetet mot våldsbejakande extremism blir mer framgångsrikt när lokal samverkan utgår från någon form av strategiskt dokument. Dokumentet hjälper kommunen och dess anställda att upprätta och konkretisera ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism.

I promemorian finns tolv rekommendationer att utgå från vid upprättandet av en lokal kommunal handlingsplan, en åtgärdsplan eller ett annat strategiskt dokument. Några av rekommendationer är:

- *Insatser på flera preventionsnivåer*
  - *Generella förebyggande insatser* är breda insatser som omfattar samhällets alla medborgare, framförallt barn och ungdomar. Det kan gälla hälsovård, utveckling av social och kognitiv kompetens på dagis, skolans kunskaps- och demokratiuppdrag. Ett brett spektrum av yrkesverksamma inom till exempel skola, fritids- och ungdomsverksamhet, hälsovård och föreningar bedriver ett generellt förebyggande arbete.
  - *Specifika förebyggande insatser* riktas mot specifika problem eller unga i riskgrupper. Skolpersonal, socialarbetare, poliser och andra som samverkar lokalt verkar på denna nivå.
  - *Individinriktade förebyggande insatser* utgörs av insatser som riktar sig mot den enskilda individen med riskbeteende. Insatsen går ofta hand i hand med förebyggande insatser mot riskgrupper och kan handla om att utreda, anpassa erbjudanden och åtgärder som till exempel mentorer, stödpersoner, undervisningsstöd, praktikplats eller arbete. Pedagoger, socialarbetare, mentorer, personal inom psykiatri och sjukvård är exempel på yrkesgrupper som arbetar med enskilda unga på denna preventionsnivå.
- *Kontinuerlig och bred samverkan* mellan berörda aktörer. Identifiering av de samarbetspartners som är avgörande för det förebyggande arbetet bör ske i ett tidigt skede.
- *Nödvändiga samverkansaktörer.* Samverkan bör ske på samtliga preventionsnivåer såsom skola, socialtjänst, fritidsverksamhet, kommunens säkerhetsfunktion, polis, landsting, länsstyrelse, bostadsbolag, räddningstjänst m.fl.
- *Samverkan i befintliga strukturer.* Till exempel Brottsförebyggande råd, skola, socialtjänst, polis, fritid eller liknande samverkansforum.
- *Utgångspunkt i uppdaterad lokal lägesbild.* En aktuell och bred lägesbild bör tas fram. I detta arbete har polisen en central roll. Lägesbilden ska innehålla information om våldsbejakande högerextremism, den s.k. vit makt-miljön, våldsbejakande vänsterextremism, den s.k. autonoma miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön, dess närvaro och aktiviteter.
- *Tydlig ansvarsfördelning.* Det är viktigt att kommunen har en utsedd funktion som ansvarar för arbetet mot våldsbejakande extremism.
- *Involvera det civila samhällets organisationer.* Det kan exempelvis röra sig om lokala idrottsföreningar, trossamfund eller andra ideella organisationer.

Markaryds kommuns arbete mot våldsbejakande extremism

Som framgår ovan handlar kommunens åtgärder mot våldsbejakande extremism initialt om i huvudsak tre områden:

- Att ha en aktuell lokal lägesbild
- Att forma effektiva lokala samverkansformer och tydliggöra ansvarsförhållanden
- Att öka kunskaperna om våldsbejakande extremism

En lokal lägesbild

En lokal lägesbild ska hållas aktuell genom att lokala berörda myndigheter och organisationer förmedlar sina kunskaper och erfarenheter till varandra. Exempel på myndigheter och organisationer är socialtjänst, skola, fritidsverksamhet, polis, säkerhetspolis, landsting och ideella organisationer. Genom den inventering som genomförts enligt Centrala ledningsgruppens försorg har den aktuella lägesbilden klargjorts. Ansvar för denna fortsatt hålls aktuell åvilar på socialförvaltningen.

Effektiva lokala samverkansformer och tydlig ansvarsfördelning

Redan befintliga samverkansorgan bör användas och utökas vid behov. I samverkansarbetet ska tydliggöras ansvar och befogenhet. Ansvar för att effektiva samverkansformer formas och bibehålls åvilar socialförvaltningen.

Öka kunskaperna om våldsbejakande extremism

Varje förvaltning har ett ansvar att hålla sig åjour med den aktuella lägesbilden. I detta ansvar ingår att känna till:

- Vad våldsbejakande extremism är
- Vilka våldsbejakande extremistiska grupperingar som finns i Sverige samt kunskaper om dessa
- Vilka individer som löper störst risk att hamna i våldsbejakande extremism
- Vad som lockar in individer till våldsbejakande extremism
- Hur radikaliseringsprocessen går till
- Tidiga tecken på radikalisering
- Vilka åtgärder som ska vidtas när någon i en myndighet eller i en organisation ser tecken på radikalisering.
- När en orosanmälan ska/bör göras och vem som ska göra den
- Vilket stöd som myndigheter/organisationer ska ge till personer som på olika sätt berörs av våldsbejakande extremism. Vem som ansvarar för vad.

Mål

Målet med Markaryds kommuns arbete mot våldsbejakande extremism är att i samverkan med andra aktörer:

- Arbeta aktivt för tidig upptäckt

- Ha en organisation och ett strukturerat arbetssätt för att kunna vidta åtgärder ifall misstanke finns om att en person eller grupp av personer radikaliserats eller planerar att attackera civilsamhället

Förhållningssätt

Förhållningssätt och bemötande är centrala begrepp i arbetet mot våldsbejakande extremism. Sveriges Kommuner och Landstings, SKL, skriver i "Lokala insatser mot våldsbejakande politisk extremism":

"Det salutogena perspektivet genomsyrar många av de lokala insatserna. Enkelt uttryckt innebär det att utgå ifrån en individs kvaliteter och behov av sammanhang i arbetet med att hjälpa honom eller henne att hitta plats i samhället. Oavsett vilken samverkan och kunskap som finns eller vilka aktörer som är delaktiga i kampen mot politisk extremism handlar allt i slutändan om att påverka individen. Personer som lyckas skapa en relation till, och sysselsättning åt individer som befinner sig i politiskt extremistiska grupper eller som riskerar att dras till sådana grupper, är en förutsättning för ett framgångsrikt arbete.

En känsla av tillhörighet och av att vara behövd kan leda långt i arbetet mot politisk extremism. Det är många gånger huvudsakligen det behovet som ungdomar som dras till våldsbejakande falanger av politiska grupper försöker tillgodose. Kan vi tillfredsställa det behovet, och skapa känsla av tillhörighet och sammanhang, inom samhällets demokratiska ramar så har vi kommit långt i kampen mot politisk extremism!"

Råd för anställda i arbetet i frågan om våldsbejakande extremism

Socialstyrelsen har under 2016 tagit fram en publikation som heter "Våldsbejakande extremism. Stöd för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna." Publikationen innehåller både konkreta fallbeskrivningar och tips på lyckade förebyggande insatser som genomförs i Sverige och i Europa.

Den nationella samordnaren har även tagit fram utbildningsmaterialet "Samtalskompassen". Samtalskompassens material kan användas på arbetsplatsträffar, föräldramöten och i dialog med grupper och individer.

Den nationella samordnaren har även sammanställt information i ämnet våldsbejakande extremism för den som söker mer kunskap.

Länkar till publikationer och sidor på internet

Socialstyrelsens publikation:

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20163/2016-5-2.pdf>

Nationella samordnaren:

www.samtalskompassen.samordnarenmotextremism.se

<http://www.samordnarenmotextremism.se/kunskap>

Kontaktvägar

Vart vänder man sig om man som anställd, förtroendevald, förälder, medborgare eller samverkanspart misstänker att en person eller grupp av personer riskerar att eller redan har radikaliserats?

Vid akuta lägen

Vid ett akut läge, till exempel risk för våldsdåd eller att en person håller på att lämna landet för att ansluta sig till exempelvis IS, ska man alltid ringa polisen på tel. 112.

Vid oro och behov av att prata med någon

Om man känner oro och behöver prata med någon kan man alltid använda den nationella stödtelefonen på tel. 020-100 200

Kontakter lokalt i kommunen

Första kontakten tas med polisen (tel. 114 14) eller socialtjänsten i Markaryds kommun (tel. 0433-720 00).